

HUKUKİ MÜTALÂA

“HMK. m. 293”

Av. Talih UYAR¹

KONU: -Tasarrufun iptali davalarının ‘*özel dava şartları nelerdir*’?

- İİK. 278/III-2 ve 280/I uyarınca *hangi koşullarla* iptal kararı verilebilir?
- Tasarrufun iptali davalarında ‘*alıcının satın alma (mali) gücü*’ araştırılabilir mi?
- Tasarrufun iptali davasının ‘*bedele dönüşmesi*’ nin (İİK. 283/II) sonuçları nelerdir?

*

I- Hakkında «haciz» işlemine girişilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen») (İİK. m. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

«Haciz»den (ve «iflâs kararı»ndan) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların hakkında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendisinin bu amacını bilen arkadaşlarına) devredebilirler ya da bedelini kendisi ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «*mal kaçırmak kasdı ile*» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara iptal davası denilen bir dava açma hakkı tanınmıştır.

“*Tasarrufun iptali davası*” nı “*bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflas kararı verilmeden önce yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklılarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz belgesine sahip alacaklılarca, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, beş yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde, davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi (nisbi) nitelikte bir eda davasıdır*” ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.

Bu davanın amacı, borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «haciz»den ve «iflâs kararı»ndan önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal üzerinde,

¹ İzmir Barosu Avukatlarından (Yaşar Üniv. Huk. Öğr. Görv.)

alacaklının -sanki, bu mal halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.^{2 3}

Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava»dır. Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcının (veya devir alanın) malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz.....”*davanın kabulüne*” karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece ‘davacı-alacaklı’ yararlanır. ‘Davalı-borçlu’dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten “*davanın kabulüne*” karar veren mahkeme “.....*dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya ‘aciz vesikasında belirtilen’ –eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa icra dosyasındaki alacak ve fer’ileriyle sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*” ş e k l i n d e karar verilir...^{4 5}

İİK. mad. 277/I’de; iptal davasının, «İİK. 278, 279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılabilceği» belirtilmiştir (İİK. mad. 277).

Yüksek mahkeme⁶ «*borçlunun iptale tabi tasarruflarının üç grup altında ve İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde düzenlenmiş olduğunu, ancak, bu maddelerde iptal edilebilecek bütün tasarrufların sınırlı olarak sayılmamış olduğunu, kanunun iptale tabi bazı tasarruflar için genel bir tanımlama yaparak, hangi tasarrufların iptale tabi olduğu hususunun tayini hakimin takdirine bırakmış (İİK. md. 281) olduğunu, bu yasal nedenle de, davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini*» belirtmiştir...

II- İptal davasını kimlerin açabileceği -yani; bu davada kimlerin «*davacı sıfatı*»nı taşıyabileceği- **İİK. mad. 277**’de sayılarak (tahdidi olarak)- belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.⁷

Haciz yolu ile takiplerde;

I-a) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.⁸

b) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.⁹

² UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. Tasarrufun İptali Davaları, 6. Baskı, 2019, s: 3 vd.

³ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11330; 19.11.2018 T. 946/10870; 05.11.2018 T. 6517/10079; 15.10.2018 T. 4016/9049; 10.10.2018 T. 4073/8933; 09.10.2018 T. 8503/8819 vb. (www.e-uyar.com)

⁴ UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. a.g.e., s:11 vd.

⁵ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196; 26.11.2018 T. 6958/11230; 15.10.2018 T. 13062/9065; 04.10.2018 T. 5240/8614; 09.04.2018 T. 8983/3951 vb. (www.e-uyar.com)

⁶ Bknz: 17. HD. 16.04.2018 T. 7082/4143; 06.02.2018 T. 19595/652; 31.05.2017 T. 5927/6179; 16.05.2017 T. 6609/5516; 16.05.2017 T. 6193/5513; 14.03.2017 T. 18940/2720 vb. (www.e-uyar.com)

⁷ UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C:2, 2010, s:2243-2274) – UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. a.g.e., s:742 vd.

⁸ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 12.02.2019 T. 56/1292; 05.12.2018 T. 7206/11758; 04.10.2018 T. 5240/8614; 08.07.2010 T. 4306/6635; 31.05.2010 T. 4308/4925; 01.07.2010 T. 3699/6225; 01.10.2009 T. 4961/5863; 01.07.2010 T. 5096/6229; 10.12.2009 T. 6893/8204 vb. (www.e-uyar.com)

(Yukarıdaki iki durumda; borçlu hakkında alacaklı tarafından yapılmış birden fazla icra takibi varsa, alacaklı her icra takibi için ayrı ayrı aciz belgesi alarak iptal davası açabilir. Ayrıca, alacaklı bir icra takibinde aldığı aciz belgesine dayanarak, hakkında aciz belgesi almadığı icra takibine konu ettiği alacağı için iptal davası açamaz. Keza alacaklı, başka bir alacaklının almış olduğu aciz belgesine dayanarak, kendisi ayrıca aciz belgesi almadan, kendi alacağı hakkında iptal davası açamaz.)

c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII'ye göre açılan «istihkak davası»nda, alacaklı; aciz belgesi sunmadan «karşılık dava» olarak da iptal davası açabilir.¹⁰

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹¹ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** ve **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹² ve **Hukuk Genel Kurulu**¹³ gibi- «dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz aşamasında» aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, «davanın görülemeyeceğini» kabul etmiştir.

Halen, yerel mahkemelerce bu konuda verilen kararları temyizen incelemekte bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** «*muvaaza nedenine dayalı iptal davaları*»nın- «*aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*»ni kabul etmektedir...¹⁴

Bugün «tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilen kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** «*TBK. 'nun 19. maddesine dayanılarak açılmış olmayan tasarrufun iptali davalarında*» aciz belgesi ibrazını aramaktadır.¹⁵

Bilindiği gibi, «*kesin (kat'i) aciz belgesi*», haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).¹⁶ Ayrıca «*borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz*

⁹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 20.06.2019 T. 6162/7019; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; HGK. 30.04.2019 T. 17-1791/498; 10.12.2009 T. 6893/8204; 23.11.2009 T. 8206/7773; 19.11.2009 T. 5582/7734; 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.04.2007 T. 555/2363; 15. HD. 10.05.2004 T. 1892/2621; 01.10.2001 T. 3971/4209; 16.04.2001 T. 1400/1954; 17. HD. 19.07.2007 T. 3037/2545; 12.07.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 04.11.2004 T. 1832/5619; 03.11.2004 T. 1725/5593 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁰ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 16.01.2018 T. 12662/531; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709 (www.e-uyar.com)

¹¹ Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb. (www.e-uyar.com)

¹² Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900 (www.e-uyar.com)

¹³ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220 (www.e-uyar.com)

¹⁴ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁵ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11539/6283; 24.05.2016 T. 2682/6341; 14.03.2016 T. 3265/3119; 23.02.2016 T. 11349/2104; 22.10.2015 T. 11421/11025; 11.06.2015 T. 5605/8012; 17.03.2015 T. 2203/4344; 04.11.2014 T. 11472/15070; 04.11.2014 T. 8340/15066; 27.10.2014 T. 10682/14362; 10.06.2014 T. 3653/9318; 09.04.2013 T. 7539/5112; 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619; 02.04.2013 T. 7306/4613; 27.11.2008 T. 11563/13096 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:8, 3. Baskı,2007, s:11853 vd. - ÖZTEK, S. İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251),1994, s:48 vd. - DELİDUMAN, S. İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi, 1995, s:28 vd.

tutanağı» (İİK. mad. 105/I) «kesin aciz belgesi hükmünde» olduğu gibi,¹⁷ «borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı» (İİK. mad. 105/II) da «geçici aciz belgesi» yerine geçer.¹⁸

Dosya içeriğinden (Tapu Müdürlüğü'ne, Trafik Müdürlüğü'ne ve Bankalara yazılan haciz yazılarına verilen cevaplardan) borçlunun malvarlığının dosya borcunu karşılamayacağını açıkça anlaşıldığı durumlarda, dosya içeriği 'geçici aciz belgesi' sayılır.

A c i z b e l g e s i, tasarrufun iptali davası için 'özel bir dava şartı'dır.^{19 20}

III- Hukukumuzda -İsviçre ve Alman Hukuku'nun aksine²¹- tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için "davacı-alacaklının alacağının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiği" gerek doktrinde²² ve gerekse Yargıtay içtihatlarında²³ kabul edilmiştir.

Borç, taraflar (davacı-alacaklı ile davalı-borçlu) arasında, bir taşınır/taşınmaz satışından, kredi sözleşmesinden, faturadan, senetten vs. doğmuşsa, borcun doğum tarihi sırasıyla; satışın yapıldığı, faturanın düzenlendiği,²⁴ kredi sözleşmesinin düzenlendiği,²⁵ senedin düzenlendiği²⁶ tarih sayılır. Ancak, son durumda yani; alacaklının bir senede (adi ya da kambiyo senedine) dayanarak takipte bulunmuş olması halinde, kural olarak, «alacağın, senedin düzenlendiği tarihte doğduğu» kabul edilir. Ancak, alacaklı «senedin daha sonra düzenlendiğini, alacağın doğduğu asıl temel ilişkinin daha önce olduğunu» iddia edebilir. Bu

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s:9138 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 2082 vd.

¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. ag. şerh, C:6, s: 9139 vd. - ÖZTEK, S. age. s:22 vd. - DELİDUMAN, S. age. s:8 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2084 vd.

¹⁹ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s:1418 -

ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, F.S./HANAĞASİ, E. İcra ve İflas Hukuku, 5. Baskı, 2019, s:537 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:180 - EROĞLU, O. Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davaları ile Muvazaa Davası ve Karşılaştırılması, 2019, s:86

²⁰ Bknz: 17. HD. 08.04.2019 T. 16227/4264; 03.04.2019 T. 13056/4022; 01.04.2019 T. 15030/3914; 25.02.2019 T. 5604/1933 vb. (www.e-uyar.com)

²¹ ERDÖNMEZ, G. Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2009, 2. Baskı, s:89 - YILDIRIM, K.M. Tasarrufun İptali Davası, 1995, s:288 - EROĞLU, O. a.g.e., s:70

²² KURU, B. El Kitabı, s:1402 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 2. Baskı, 2018, s:485 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s:122 vd. -

ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2019, s:740 - ERCAN, İ. Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 4. Baskı, 2019, s:990 - COŞKUN, M. İtirazın İptali, Menfi Tespit, Tasarrufun İptali Davaları, 5. Baskı, 2019, s:1099 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. Tasarrufun İptali Davaları, 2016, s:156 vd.

²³ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2385/9454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 19.09.2019 T. 19668/8266; 16.09.2019 T. 17716/8039; 18.06.2019 T. 11306/7721; 11.06.2019 T. 11566/7261; 21.05.2019 T. 13837/6449; 14.05.2019 T. 2378/6032; 08.05.2019 T. 7147/5714; HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 16.09.2015 T. 2350/1759; 23.10.2013 T. 17-224/1478 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴ Bknz: 17. HD. 04.04.2011 T. 7105/3027; 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750 (www.e-uyar.com)

²⁵ Bknz: 17. HD. 05.03.2013 T. 4980/2718; 20.01.2011 T. 7945/229; 17.02.2010 T. 1210/1237; 09.02.2010 T. 8716/957; 19.01.2010 T. 6359/94; 10.12.2009 T. 66108/8208; 19.01.2009 T. 3224/10 (www.e-uyar.com)

²⁶ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8979/4519; 09.04.2013 T. 8333/5123; 08.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 21.02.2008 T. 5184/770; HGK. 18.02.2004 T. 15-18/84; 15. HD. 29.01.2003 T. 6349/449; 16.05.2002 T. 2052/2586; 17. HD. 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138 (www.e-uyar.com)

durumda, alacaklı bu iddiasını kanıtlarsa, «senedin düzenlendiği tarih» değil « taraflar arasında temel ilişkinin oluştuğu tarih» *borcun doğum tarihi* sayılır.²⁷

Kredi sözleşmesinden kaynaklanan borçlar nedeniyle açılan tasarrufun iptali davalarında borcun, 'kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihte' doğmuş olduğu kabul edilir. Eğer bu kredi sözleşmesi, yıllar önce başlamış bir kredi ilişkisinin devamı niteliğinde ise *uygulamada «kredi borcunun ilk kredi sözleşmesi tarihinde doğduğu»* kabul edilmektedir.²⁸

'İhbar tazminatı', 'kıdem tazminatı' gibi işçinin alacağının işe giriş tarihine göre hesaplandığı durumlarda, tasarrufun iptali davası bakımından «*işçinin alacağının (işverenin borcunun) işe giriş tarihinde doğduğu»* benimsenmektedir.^{29 30 31}

'Haksız fiil'e dayalı «tazminat davaları»nda da borcun tarihi 'davanın açıldığı ve davanın sonuçlandığı tarih' olmayıp '*haksız fiilin işlendiği tarih*'dir.^{32 33}

Üçüncü bir kişinin, borcun borcuna 'kefil' olmuş olması halinde, kefil yönünden borcun doğum tarihi, «kefil olunma tarihi» değil, «*alacaklı ile asıl borçlu arasında daha önce imzalanmış olan sözleşme tarihi»*dir.³⁴

Uygulamada özellikle kambiyo senedine (bono'ya ya da çek'e) dayalı icra takiplerinde, alacağını borçlusundan tahsil edememiş alacaklılar tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında, icra takibi bono'ya dayanıyorsa -kural olarak- borcun, *bononun tanzim tarihinde, çek'e dayanıyorsa -çek'in «keşide tarihi»nde değil- çekin bankaya, takas odasına ibraz edildiği tarihte* doğduğu kabul edilir. **Yüksek mahkemenin**³⁵ içtihatları da bu doğrultudadır. Ayrıca **yüksek mahkeme**³⁶ açılmış olan tasarrufun iptali davalarında «*tarafların isticvap edilerek, takip dayanağı çekin/bononun keşidesine neden olan temel ilişkinin (hukuki ve ticari ilişkinin) ne olduğunun ve bunun doğum tarihinin taraflardan sorulmasını ve tarafların varsa buna ilişkin delillerini ibraz etmeleri için süre verilmesini, bu konuda tarafların ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını»* istemektedir.

İlama dayalı alacakların -kural olarak- '*mahkemece davanın kabul edildiği (alacağa hükmedildiği) tarihte*' değil '*mahkemede davanın açıldığı tarihte*' doğduğu kabul edilir.

²⁷ Bu konuda ayrıca bkz: **AKŞENER, H.S.** Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi (Legal Huk. D. Aralık/2018, s:4007 vd.) - **KURU, B.** El Kitabı, s:1402 vd. - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:420 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:1567

²⁸ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 156 vd.

²⁹ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 157

³⁰ Aynı doğrultuda: 17. HD. 25.05.2015 T. 21071/7629; 10.07.2008 T. 2790/3912 (www.e-uyar.com)

³¹ Karş: 15. HD. 21.10.1993 T. 2949/4135 (www.e-uyar.com)

³² **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 157

³³ Bknz: 17. HD. 29.06.2015 T. 7716/9218; 23.03.2015 T. 3460/4631; 12.03.2015 T. 18146/4159; 13.01.2015 T. 14349/224; 21.10.2014 T. 11132/13891 vb. (www.e-uyar.com)

³⁴ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 157

³⁵ Bknz: 17. HD. 13.04.2010 T. 710/3424; 19.10.2008 T. 5251/6528; 03.06.2008 T. 858/3001; 15. HD. 22.09.2008 T. 4491/5508; 17. HD. 10.04.2008 T. 5292/1831; 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 13. HD. 27.03.2002 T. 528/1437; 15. HD. 14.02.2002 T. 5714/30; 263.10.2004 T. 3310/5282 (www.e-uyar.com)

³⁶ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372; 11.03.2013 T. 7006/3209; 04.03.2013 T. 1586/2620; 22.02.2012 T. 1172/1979, 06.11.2012 T. 2959/12122; 28.11.2012 T. 5128/11359; 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 16.02.2010 T. 10122/1205; 02.02.2010 T. 8720/701 vd. (www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ *“Davalı borçlunun evlendikten sonra Kazakistan'a gittiği, başka bir bayanla yaşayıp, çocuğunun olduğu sabit olup, haksız fiil niteliğinde olan bu eylemler boşanma kararına gerekçe olduğuna göre borcun doğumunun boşanma davasının açıldığı tarihten önce olduğunu”*³⁷

√ *“Alacak, alacak davasına dayalı olup davanın açılış tarihi ve davaya konu alacak ihtar tarihli taşınmaz satış tarihinden önce olduğundan, borcun doğumunun tasarruftan önce olduğunun kabulü gerektiğini”*³⁸

√ *“Takibe konu ilamda alacağın dayanağı eser sözleşmesi olup borcun doğum tarihi kesinleşen ilam ile bu eser sözleşmesinin tarihi olduğu ve aksinin tanık beyanları ile ispatının mümkün olmadığını”*³⁹

√ *“Boşanmadan kaynaklanan nafaka ve tazminat alacağına ilişkin davada, borcun doğumunun en geç boşanma davasının açıldığı tarih olarak kabulü gerekeceğini, boşanma davası nafaka ve tazminat talepli olarak tasarruftan önce açıldığından, tasarrufun borcun doğumundan sonra yapıldığının kabul edilmesi gerekeceğini”*⁴⁰

√ *“Mahkemece "dava konusu alacağın dayanağı olan ilamın kesinleşme tarihinin, tapudaki tasarruf işlemlerinden sonra olduğu" gerekçesiyle davanın reddinin hatalı olduğu; ilamın dayanağı olan sözleşme, tasarruftan önce olduğundan ve bu taşınmazların satın alım tarihlerine göre takibinin süresinde yapıldığı, haciz tutanağı düzenlendiği ve İİK. mad. 105 uyarınca, borçlunun aciz halinin olduğu görüldüğünden, gayrimenkullerin adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazları gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı ve nam-ı müstear hususunun mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini”*⁴¹

√ *“Davacının davanın açıldığı tarihte kesinleşmiş alacağı olamamakla birlikte takibe koyduğu alacaklara hükmedilecek boşanma davası var olup bir alacağın boşanma davası açıldığı tarihte doğduğu kabul edilerek, yargılama sonucunda davacı lehine nafaka ve tazminata hükmedildiği ve bu alacakların takibe konulduğu gözönüne alınarak davalılar arasındaki satış işleminin muvazaalı olup olmadığı davalılar arasındaki yakınlık da değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekeceğini”*⁴²

√ *“Tazminat davasından kaynaklanan alacağın, davanın açıldığı tarihte doğmuş olduğu kabul edilerek, bu tarih ile tasarruf tarihinin karşılaştırılması gerekeceğini”*⁴³

belirtmiştir...

³⁷ Bknz: 17. HD. 27.02.2019 T. E: 2016/11311, K: 2206 (www.e-uyar.com)

³⁸ Bknz: 17. HD. 19.09.2019 T. E: 2016/19668, K: 8266 (www.e-uyar.com)

³⁹ Bknz: 17. HD. 14.05.2019 T. E: 2017/2378, K: 6032 (www.e-uyar.com)

⁴⁰ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. E: 2016/16188, K: 828 (www.e-uyar.com)

⁴¹ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. E: 2014/22269, K: 2789 (www.e-uyar.com)

⁴² Bknz: 17. HD. 01.11.2016 T. E: 2014/19030, K: 9654 (www.e-uyar.com)

⁴³ Bknz: 17. HD. 05.02.2009 T. E:3857, K:415 (www.e-uyar.com)

IV- Yapıldığı sırada borçlu aleyhine ivazlar arasında açık bir nisbetsizlik bulunan akitler iptale tabidir (İİK. mad. 278/III-2). Buradaki «*akit*» terimi aldattıcıdır. Bunu «*tasarruf*» olarak anlamak gerekir.⁴⁴ Çünkü, dava konusu olacak işlem, akit gereğince yapılan kazandırıcı işlemdir. Bu nedenle, gerek süre ve gerekse ivazların karşılaştırılması bakımından, kazandırıcı işlemin yapıldığı tarihteki değer esas alınmalıdır.⁴⁵

İvazlar arasındaki *nisbetsizlik* önemli olmalı ve tarafların yeterli bir dikkat ile anlayabilecekleri⁴⁶ ölçüde bulunmalıdır. Fakat, ivazlar arasındaki bu nisbetsizliğin davalı tarafından *bilinmiş olması* aranmaz.⁴⁷

Yüksek mahkemeye göre⁴⁸ «*tasarrufa konu taşınmazın tapuda belirtilen (gösterilen) satış bedeli ile, taşınmazın tasarruf tarihindeki -serbest piyasa rayicine göre- belirlenen gerçek değeri arasında bir misli veya daha fazla fark bulunması halinde 'edimler arasında fahiş farkın bulunduğu'nun kabulü gerekir.*»

Yine **yüksek mahkeme⁴⁹** «*İİK 278/III-2'deki bedeller arasındaki nisbetsizliğe ilişkin hükmün 'borçlu ile borçludan tasarrufa konu malı satın alan kişi arasındaki tasarruflarda' iptal nedeni olabileceğini, aynı malı üçüncü kişiden satın almış olan başka kişiler (dördüncü kişiler) hakkında bu hükmün uygulanmayacağını, bu kişilerin ayrıca kötüniyetli oldukları isbat edilmedikçe bu kişilere yapılan tasarrufun iptaline karar verilemeyeceğini*» vurgulamıştır...

Buna karşın «*borçlu ile üçüncü kişi arasındaki, İİK'nun 278. maddesinde sayılmış olan tasarruflar mutlak olarak iptale tabi olduğundan, tasarruf konusu malı borçludan satın/devir almış olan üçüncü kişinin ivazlar arasında fark bulunması durumunda iyiniyetli ya da kötüniyetli olması veya alacaklıya zarar verme kasdını taşıyıp taşıyamaması*» önem taşımaz.^{50 51 52}

⁴⁴ KURU, B. a.g.e. C: 4, 1997, s: 3430, dipn. 7 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227

⁴⁵ UMAR, B. a.g.e. s: 64 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227

⁴⁶ ANSAY, S.Ş. Hukuk, İcra ve İflas Usulleri, 1960, s: 328 - ARAR, K. İcra ve İflas Hükümleri, C:2, 1945, s: 224 - GÜRDOĞAN, B. İflas Hukuku Dersleri, 1966, s: 227 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığında Altında İcra ve İflas Hukuku'nda İptal Davaları (Dr. Recai Seçkin'e Armağan, 1974, s: 464, dipn. 28)

⁴⁷ UMAR, B. Türk İcra-İflas Hukuku'nda İptal Davası, 1963, s: 67 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227 - KURU, B. a.g.e. C:4, s: 3437 - KURU, B. El Kitabı, s:1405 - KARATAŞ, İ/ERTEKİN, E. Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s: 142 - YILDIRIM, M.K. Tasarrufun İptali Davaları, 1995, s:184 - AKKAYA, T. İcra ve İflas Hukuku'nda İptale Tabi Tasarruflar "İİK.m. 277-284" (Eskişehir Bar. Der. Ekim/2006, S:11, s:28)

⁴⁸ Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646; 24.02.2015 T. 16719/3317; 10.04.2014 T. 19253/5395; 17.05.2011 T. 9509/4909; 21.03.2011 T. 7080/2515; 28.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 3755/5541; 18.11.2008 T. 2633/5370 vb. (www.e-uyar.com)

⁴⁹ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 21972/11011; 16.02.2015 T. 21355/2768; 25.03.2014 T. 13512/4290; 13.01.2014 T. 15053/27; 14.03.2013 T. 6433/3311; 14.03.2013 T. 6439/3312; 18.04.2012 T. 1901/4843; 09.07.2007 T. 649/2408; 15. HD. 13.02.2007 T. 7805/846; 03.02.2005 T. 7361/485; 16.12.2004 T. 4579/6562; 26.02.2004 T. 382/1061 vb. (www.e-uyar.com)

⁵⁰ KURU, B. El Kitabı, s: 1403, 1405 - GÜNEREN, A. age. s: 723 - KURU, B. age. C: 4, s: 3423 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C:3, 2014, s: 4403 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C:1, 2011, s: 313 - SERTKAYA, A. Ş./KUL, S. a.g.e., s:310 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Hukuku, C:4, 5. Baskı, 2016, s: 4708 - YILMAZ, E. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s:1217 - ÇETİN, E. H. Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s:24 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 298, 300 vd. - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 6. Baskı, C: 2, 2013, s:

Yüksek mahkeme, bu hükümle ilgili içtihatlarında;

√ “Dava konusu tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılmış olduğu, haciz tutanağının İİK'nun 105. madde kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu, dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunduğu, davalı 3. kişinin borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğu, davanın davacı tarafından bedele çevrilmesine göre dava konusu tasarrufun İİK'nun 278/3-2 ve 280/1 maddeler gereğince iptale tabi bulunduğunu”⁵³

√ “Aciz halinde olduğu belgelenen borçlu şirket tarafından borcun doğumundan sonra davalıya 14.000,00 TL bedel ile satılan dava konusu taşınmazın gerçek değeri 51.000,00 TL olarak belirlendiğinden ivazlar arasındaki fahiş fark nedeniyle İİK'nun 278/3-2 maddesi gereğince yapılan tasarrufun bağış niteliğinde olup iptale tabi olduğunu”⁵⁴

√ “Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunması, davalının borçlu davalının durumunu ve amacını bilen kişilerden olması nedeniyle dava konusu tasarrufun iptale tabi olduğunu, davalının dava konusu taşınmazı elden çıkardığından ve hakkındaki dava bedele dönüştürüldüğüne ilişkin yerel mahkemece verilen kabul kararının haciz tutanağının İİK'nun 105. maddesi kapsamında geçici aciz belgesi niteliğinde olması ve dava konusu tasarrufun İİK'nun 278/3-2, 279/2 ve 280/1. maddelere göre iptale tabi bulunması karşısında davanın kabulü gerektiğini”⁵⁵

√ “İİK. mad. 278/2 uyarınca, edimler arasındaki aşırı farkın bağışlama hükmünde sayılıp yapılan tasarrufun iptale tabi olduğu ve bu durumda 3.kişinin iyi niyet iddiasının dinlenemeyeceğini”⁵⁶

√ “Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değeri arasında misli fark bulunması, davalıların kardeş olması nedeniyle dava konusu tasarrufun 6183 s.K. mad. 28/1,2 ve 30 gereğince iptale tabi olduğunu”⁵⁷

√ “Tasarrufa konu taşınmazların tapudaki satış bedeli 9.000 TL olarak gösterilmesine karşın tasarruf tarihindeki gerçek değerinin 69.244,00 TL olduğu bilirkişi raporu ile tespit edildiği,

1817 – **KARSLI, A.** İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s:543 – **ULUKAPI, Ö.** İcra ve İflas Hukuku, 2015, s: 502 – **KAPLAN, H. A.** 4949 sayılı Kanun’la Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, s: 137 – **TAZE, M.** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),2007 s: 117 – **ALTAY, S.** Türk İflas Hukuku, C:1,2, 2004, s: 677 – **AKŞENER, H. S.** İcra ve İflas Hukuku’nda Tasarrufun İptali Davaları, 2007, s:101 – **AKKAYA, T.** agm. s:26; 28) – **SÜPHANDAĞ, Y.** İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar, 2008, s: 694 – **KARATAŞ, İ./ ERTEKİN, E.** age. s:135, 138 – **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. Der. 1989/6, s:25 – Yasa Der. 1989/8, s: 1051) - **ANSAY, S. Ş.** age. s: 327 – **OLGAÇ, S.** agm., s: 464 – **AKYAZAN, S.** İcra ve İflas Kanunu’ndaki Yeni ve Değişen Hükümler Üzerine İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 183 – **GÜRDOĞAN, B.** age. s: 224 – **UMAR, B.** age. s: 64

⁵¹ Bknz: 17. HD. 10.12.2013 T. 15076/17403; 02.07.2013 T. 7650/10497; 01.04.2013 T. 323/4590; 23.05.2011 T. 9958/5137; 21.03.2011 T. 7158/2516; 17.01.2011 T. 10482/54; 20.09.2010 T. 7886/7054; 20.04.2009 T. 6115/2462; 25.12.2008 T. 3195/5747; 20.11.2008 T. 3158/5420; 06.11.2008 T. 1891/5137 (www.e-uvar.com)

⁵² Bu konuda ayrıca bknz: **ÖZTEK, S.** Tasarrufun iptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay’ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, 2003, s:319 vd.)

⁵³ Bknz: 17. HD. 06.12.2016 T. 22808/11209 (www.e-uvar.com)

⁵⁴ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 21972/11011 (www.e-uvar.com)

⁵⁵ Bknz: 17. HD. 27.09.2016 T. 14882/8282 (www.e-uvar.com)

⁵⁶ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 9098/6277 (www.e-uvar.com)

⁵⁷ Bknz: 17. HD. 17.05.2016 T. 14476/6007 (www.e-uvar.com)

İİK'nun 278/III-2. maddesinde akdin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitlerin bağışlama hükmünde sayılacağı ve iptale tabi olduğunu⁵⁸

√ “Davacı alacaklı İdarenin, satışın mal kaçırma kasdı ve muvazaalı olarak düşük bedelle yapıldığını iddia ederek bu satışın iptaline karar verilmesini istediği, İİK'nin 278/III-2. maddesinde akdin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitlerin bağışlama hükmünde olacağına öngörüldüğünü”⁵⁹

√ “Bilirkişi tarafından belirlenen rayiç bedel ile satış değeri arasında misli fark bulunması halinde, yapılan tasarrufun İİK. mad. 278/3-2 gereğince iptale tabi olduğunu”⁶⁰

belirtmiştir...

V- İİK. mad. 280'de “malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmeyen borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptale tâbi olduğu” belirtilmiştir.⁶¹

• Maddenin kenar başlığında «zarar verme kasdından dolayı iptal» denilmiş ve maddenin metninde «hileli tasarruflar» deyimine yer verilmemiş ise de, maddenin içeriğinden, borçlunun geniş anlamda hileli tasarruflarının iptalinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.⁶² Bu hükmün kabul edilmesinin temelinde ‘alacaklıların müracaat edebilecekleri iptal sebeplerini, kanunda sayılanlarla sınırlı olmaktan çıkarma amacı vardır.⁶³

Madde, 1.7.2003 tarihli 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda bugünkü şeklini almıştır.⁶⁴

• «Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir» (İİK. mad. 280/I, c:1).

Bu madde uyarınca, borçlunun alacaklılarına zarar verme kasdıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için;⁶⁵

a) Borçlunun malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmemelidir.

b) Borçlu, alacaklılarına zarar verme (mal kaçırma) kasdı ile üçüncü kişilerle tasarrufta (işlemden) bulunmuş olmalıdır.

Bir borçlu eğer, alacaklılarına zarar vermek (alacaklarından mal kaçırmak) için, bir alacağını gerçekte borçlu olmadığı üçüncü bir kişiye temlik ederse bu temlik «hileli bir

⁵⁸ Bknz: 17. HD. 14.05.2015 T. 1180/7403 (www.e-uyar.com)

⁵⁹ Bknz: 17. HD. 19.03.2015 T. 19275/4420 (www.e-uyar.com)

⁶⁰ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 16719/3317 (www.e-uyar.com)

⁶¹ UYAR, T. Alacaklılara Zarar Vermek Kastı İle Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal (İBD. Kasım-Aralık/ 2008 , s:2901-2923)

⁶² KURU. B. El Kitabı, s:1409 vd.

⁶³ ERDÖNMEZ, G. a.g.e. s: 9

⁶⁴ Bknz: 4949 sayılı Kanuna ait Hükümet Gerekçesi (UYAR,T. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:12, 2. Baskı, 2009, s:19373)

⁶⁵ MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2013, C: 2, s: 1828 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, 2015, s: 315 vd. - AKKAYA, T. agm.,s:40 vd. - GÜNEREN, A. a.g.e., 2012, s:816 vd.

tasarruf» olarak bu maddeye göre iptale tabidir. Fakat, borçlu eğer, üçüncü bir kişideki alacağını -ödeme yerine geçmek üzere- *gerçekten borçlu olduğu üçüncü bir kişiye temlik ederse*, bu temlik bu madde (İİK. mad. 280) anlamında «iptale tabi bir tasarruf» niteliğinde sayılamaz. Çünkü, borçlu borcunu '*nakit olarak*' ödeyebilir. Bu ödeme İİK. mad. 280'nin kapsamına girmez. Ya da borçlu '*çek vererek*' de borcunu ödeyebilir. Bu ödeme de bu maddenin kapsamına girmez...

c) *Borçlunun tasarrufta (işlemde) bulunduğu üçüncü kişiler iyiniyetli (MK. mad. 3) olmamalıdır.* Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişilerce bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemde bulunan *üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor* olmalıdır.⁶⁶ Bu şartın gerçekleşmiş olması için, «*tasarruftan yararlanan üçüncü kişinin, gereken dikkati gösterdiği takdirde, borçlunun durumunu ve işlemin mahiyetini anlayabilecek durumda olması*» yeterlidir. Başka bir deyişle, «*üçüncü kişi, küçük bir soruşturma, dikkat veya gözlem ile borçlunun durumunu bilebilecek durumda ise*», bu şart gerçekleşmiş kabul edilmelidir.⁶⁷

Başka bir deyişle; İİK.'nun 278 ve 279. maddelerine dayanılarak 'tasarrufun iptali davası' açabilmesi için **doktrinde** «*objektif şart*» diye isimlendirilen «*alacaklıların zarar görmesi*» şartının gerçekleşmesi yeterli iken, '*zarar verme kasdından dolayı*' iptal davası açılabilmesi için «*sübjektif şart*» denilen «*borçlunun zarar verme kasdı ile bu kasdın üçüncü kişi tarafından bilindiği*»nin de ispat edilmesi zorunludur.⁶⁸

İİK.'nun 280. maddesinde düzenlenmiş olan iptal sebebi bir '*genel iptal sebebi*'dir.⁶⁹ İİK.'nun 278 ve 279. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmemesi nedeni ile bu maddelere göre tasarrufun iptali davası açamayan alacaklı, bu maddeye göre dava açabilecektir.

Borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdı ile yaptığı (hileli) tasarrufların iptal edilebilmesi için; az önce belirttiğiniz emarelerin (karinelerin) varlığı davacı-alacaklı tarafından⁷⁰ *her türlü delille*⁷¹ - özellikle; yaşam deneyi kuralları ile, *hayatın olağan akışı* ile^{72 73} - ispat edilebilir. Burada «*tam ispat*» aranmayıp, «*yaklaşık ispat*» kuralları ile yetinilir.⁷⁴

⁶⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 4107/1451; 14.02.2017 T. 23889/1460; 01.02.2017 T. 24893/871; 24.01.2017 T. 19676/484; 17.01.2017 T. 11030/166; 28.12.2016 T. 7253/12054; 13.12.2016 T. 18886/11527; 06.12.2016 T. 2847/11210; 25.10.2016 T. 7077/9343; 25.10.2016 T. 18523/9342; 18.10.2016 T. 16588/904206 (www.e-uyar.com)

⁶⁷ BERKİN, N. İflâs Hukuku, 1972, s:511 - AKKAYA, T. agm. s:42

⁶⁸ ERDÖNMEZ, G. age. s: 9

⁶⁹ ERDÖNMEZ, G. age. s: 14 vd.

⁷⁰ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 2459/2907; 16.02.2011 T. 5347/998; 22.05.2008 T. 2023/2766; 15. HD. 05.07.2006 T. 2786/4194; HGK. 21.12.2005 T. 15-625/736; 15. HD. 25.06.2003 T. 2619/3490; 09.06.2003 T. 441/3358; 18.09.2002 T. 3826/3946; 13.04.2004 T. 1152/2104; 11.05.2000 T. 532/2327; 06.04.1994 T. 260/2072; 21.11.1989 T. 2793/4876 (www.e-uyar.com)

⁷¹ Bknz: 17. HD. 17.05.2011 T. 9509/4909; 21.05.2009 T. 1786/3457; 04.03.2010 T. 10307/1887; 14.05.2009 T. 1293/3131; 09.04.2009 T. 2083/2224; 16.09.2008 T. 1215/4098; 22.05.2008 T. 2023/2766 (www.e-uyar.com)

⁷² KURU, B. İstinâf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 669 – KURU, B. El Kitabı, s:1410 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 3, 2014, s: 4436

⁷³ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166; 06.12.2016 T. 2847/11210; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 18523/9342; 14.10.2016 T. 14167/8533; 27.09.2016 T. 12977/8287 vb. (www.e-uyar.com)

Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki; «*vakıta ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirmiş olan kimsenin kötünüyetinin, diğer tarafa isbat ettirilmesine gerek bulunmadığı*»ndan;⁷⁵ davalı (borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin (ya da, üçüncü kişi ile işlemde bulunmuş olan dördüncü kişinin) «*iyiniyet iddiasında bulunamayacak konumda olması halinde*» bu kişilerin «*kötünüyetli oldukları*»nın ayrıca davacı tarafından kanıtlanmasına gerek yoktur.⁷⁶

Yüksek mahkeme, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin «*borçlunun mâli durumunu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği*» konusunda (yani; İİK. mad. 280/I kapsamındaki konularla ilgili olarak);

√ «*Davalı borçlunun alacaklı olduğu icra dosyasındaki alacağını, üçüncü kişi davalı eşine temlik etmesi halinde, davalıların karı-koca oldukları ve davalı üçüncü kişinin, eşi olan davalı borçlunun davacılara borcu olduğunu bilebilecek durumda olduğu, davacıların alacağını sonuçsuz bırakmak amacı ile temlikin yapıldığı anlaşıldığından davanın kabulü ile davacıların alacakları ile sınırlı olmak üzere temlik tasarrufunun iptaline karar verilmesinin isabetli olduğunu*»⁷⁷

√ «*Borçlunun durumu hakkında bilgi sahibi olan ve alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken yakınlıkta davalılar aleyhine açılan iptal davasına konu tüm devir işlemlerin muvazaalı olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini*»⁷⁸

√ «*Davalı üçüncü kişi, 'dava konusu aracın ilk alınma tarihinde kredi limiti nedeni ile borçlu şirket adına alındığını ancak baştan itibaren kendisi tarafından kullanıldığını, fakat kredi çeken şirketin ekonomik sıkıntı nedeni ile 'gel artık aracı üzerine al' demesi üzerine geri kalan kredi borcu kapatılarak üzerine aldığı' belirterek borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiş olduğundan, tasarrufun iptaline ilişkin davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini*»⁷⁹

√ «*Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu*»⁸⁰

√ «*Satışın akrabalar arasında yapılmış olmasına ve davalıların davacının durumunu amacını bilebilecek kişilerden olması karşısında tasarrufun iptaline karar verilmesi gerektiğini- Mahkemece davalı 4. kişinin iyiniyetli olduğu kabul edilmişse de, davalı 4. kişinin diğer davalılar ile aynı köyde ikamet eden, birbirini yakinen tanıyan ve davalı borçlunun durumunu bilen bilebilecek kişilerden olduğu ve bunun yanında dava konusu taşınmazların tapudaki satış bedeli ile bilirkşi tarafından belirlenen bedel arasında misli fark bulunduğu anlaşıldığından, yapılan tasarrufun İİK. mad. 280/I gereğince iptale tabi olduğunu*»⁸¹

⁷⁴ PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, 2013, s:866 - AKKAYA, T. agm. s:44

⁷⁵ Bknz: İçt. Bir. K. 14.02.1951 T. 17/1 (www.e-uvar.com)

⁷⁶ UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. Tasarrufun İptali Davaları, s:210 vd.

⁷⁷ Bknz: 17. HD. 10.04.2017 T. 20990/3853 (www.e-uvar.com)

⁷⁸ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 4107/1451 (www.e-uvar.com)

⁷⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23889/1460 (www.e-uvar.com)

⁸⁰ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454 (www.e-uvar.com)

⁸¹ Bknz: 17. HD. 01.02.2017 T. 24893/871 (www.e-uvar.com)

√ «Davalı borçlu ile taşınmazı sattığı davalı 3. kişinin babası, dedesi ve amcasının altı yıllık site komşusu olduğu anlaşıldığından bu durumunun İİK'nun 280/1 madde kapsamında değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»⁸²

√ «Davalıların ceza dosyalarında borçlu ile husumeti ve alacağı olan bu alacağın tahsili imkanı bulamadığı için suç sayılacak eylemlere yönelmiş olan ve sanık sıfatını alan kişinin yakın akrabaları olduğu, bu hali ile borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kasti ile hareket ettiğini bilebilecek şahıslardan olduğunun anlaşıldığı, yine davalının borçludan birden fazla taşınmaz satın aldığı dava konusu bağımsız bölümü, bahsi geçen sanığın kardeşinden satın aldıktan kısa bir süre sonra aynı şahsın amcasına satış yaptığı bu iç içi ilişki içerisinde davalının da borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kasti ile hareket ettiğini bilebilecek şahıslardan olduğunun anlaşıldığını»⁸³

√ «Davalı borçlunun aynı günde 19 adet taşınmaz sattığı bu taşınmazlardan üçünü davalıya, beşini davalı ile aynı soyadını taşıyan kişilere satıldığı, yine takip dosyasındaki ihalede dava konusu takip borçlularına ait iki taşınmazın icra ihalesi sonucu davalı tarafından alındığı, borçlu ile davalının aynı ilçe, köy ve ciltte nüfusa kayıtlı olduğu, faaliyet yerleri farklı olsa da faaliyet alanlarının aynı olması gibi maddi ve hukuki olgular gözönüne alındığında davalının İİK'nun 280/1 maddesi kapsamında borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gerektiğini; yine borçlu vekilinin savunmasında diğer davalının satış bedelinin 25.000 TL'sini banka aracılığıyla ödediğini, kalan 12.715,30 TL'nin de takip borçlusu şirketin borcuna mahsup edildiğini belirttiğinden diğer davalının da borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek durumda olduğunun kabulü gerektiğinden dava konusu tasarrufların İİK'nun 280/1 maddesi gereğince davacının alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerekeceğini»⁸⁴

belirtmiştir...

VI- Alacaklının, davalı-borçlunun ve davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, açılmış olana tasarrufların iptali davalarında titizlikle değerlendirilir.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*» ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.⁸⁵

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak'a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakimin bir değer hükmü vermesinde, delillerin değeren-

⁸² Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 19676/484 (www.e-uyar.com)

⁸³ Bknz: 17. HD. 24.01.2017 T. 22158/493 (www.e-uyar.com)

⁸⁴ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166 (www.e-uyar.com)

⁸⁵ DEMİR, A. Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri (Terazi Der. Aralık/2008, S:28, s:129)

dirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.⁸⁶

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.⁸⁷

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.⁸⁸ Hangi olayların 'hayatın olağan akışına aykırı olduğu' tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.⁸⁹

Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan 3. kişinin, borçlunun yakını (hısmı) olması,
- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,
- Taşınmazın halen borçlunun (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,
- Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,
- Üçüncü kişi tarafından taşınmazının/araçlarının, rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,
- Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,
- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri, icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,
- **Borçluya ait taşınır/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım (mali) gücünün bulunmaması⁹⁰,**
- Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda (örneğin; üç/dört adet) taşınmazı/aracı borçludan satın alması,
- Borçlunun aynı gün birden fazla taşınırını/taşınmazını satması,

⁸⁶ ALANGOYA, Y. «Senede Karşı Senetle İspat» Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (N. KOCAYU-SUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, 2004, s:528, dipn. 32)

⁸⁷ DEMİR, A. agm. s:130

⁸⁸ DEMİR, A. agm. s:133

⁸⁹ ERDÖNMEZ, G. a.g.e., s:195

⁹⁰ Bknz: Yuk. dipn. 107-117

‘hayatın olağan akışına uygun düşmeyen’ işlemler olarak kabul edilmektedir.⁹¹

VII- «Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, ‘borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kasdını bildiğine’ dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi»⁹² dir.

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temlik ettiği) üçüncü kişinin, «borçlu» ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «borçlu» ile «üçüncü kişi» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «üçüncü kişi»nin «borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, ‘borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini’ istikrarlı bir şekilde belirtmiştir.

Gerçekten, yüksek mahkeme;

√ «Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan 4. kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu»⁹³

√ «Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁹⁴

√ «Dava konusu araç davalı borçlu şirket tarafından üçüncü kişiye, onu tarafından da dördüncü kişiye satılmış, üçüncü kişinin borçlu ile aynı iş hanında faaliyette bulunduğunu, diğer davalı dördüncü kişinin de hem iş yeri hem de oturduğu yer olarak borçluların komşuları olduğunu iddia edildiğinden, belirtilen firma kayıtlarının getirilerek borçlu ile aynı faaliyet alanında iş yapıp yapmadığı, borçlular ile aynı iş hanında faaliyette bulunup bulunmadığı ve dördüncü kişinin’de borçluların komşusu olup olmadığı araştırılarak İİK. mad. 280 kapsamında borçluların mali durumları ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»⁹⁵

√ «Taşınmazın tapudaki satış bedeli ile rayiç değeri arasında ipotekler dikkate alındığında fahiş bedel farkı olmamakla birlikte davalı üçüncü kişinin, borçlu ile aynı alanda faaliyette oldukları ve borçluyu eskiden beri tanıdığı yönündeki açıklamaları karşısında borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğunun anlaşılmış olduğundan dava konusu taşınmazın

⁹¹SERTKAYA,A.Ş./KUL,S. age. s: 352 – UYAR,T./UYAR,A./UYAR,C. a.g.e., s:289 vd.

⁹² ERDÖNMEZ,G. a.g.e., s:225 vd.

⁹³ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933 (www.e-uyar.com)

⁹⁴ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459 (www.e-uyar.com)

⁹⁵ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23903/1462 (www.e-uyar.com)

davalı üçüncü kişi tarafından satın alınmasından 6 gün sonra dava dışı Esnaf ve Sanatkarlar Odasına satılması mal kaçırma amacına yönelik olduğundan iptali gerektiğini»⁹⁶

√ *«Davalı borçlu ile 3.kişinin aynı sektörde ve yan yana fabrikalarda faaliyet gösterdikleri anlaşıldığından dava konusu tasarrufun 6183 sayılı AATUHK'nun 30.maddesi gereğince, ayrıca dava konusu taşınmaz üzerindeki fabrika binası ve teferruatları ile birlikte satılmış olduğundan ticari işletme devri mahiyetinde olması nedeniyle kıyasen İİK'nun 280/3 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu»⁹⁷*

√ *«Davalıların savunmalarından dava konusu taşınmaz devirlerinin borca mahsuben yapıldığı anlaşıldığından dava konusu dört adet taşınmaz hisse devrine ilişkin davalılar arasındaki 04.04.2011 tarihli tasarrufun İİK'nun 279/1-2. maddesi gereğince (borca mahsuben yapılan taşınmaz devrinin mutad ödeme olmaması nedeniyle) ve yine davalının borçlunun kefili olması, aynı işkolunda çalışmaları nedeniyle davalının, borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle İİK'nun 280/1 madde gereğince 09.09.2011 tarihli aciz belgesinde belirtilen alacak miktarıyla sınırlı olarak iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁹⁸*

√ *«Davalıların gıda sektöründe faaliyette buldukları, aynı zamanda villa komşuları olduğu, tanık beyanlarının ağırlıklı olarak 'dava konusu taşınmazın borçlular tarafından kullanıldığı' yönünde olduğu, dava konusu taşınmazın davalı 3. kişi tarafından kullanılmaması ve kiraya verilmemesine rağmen yapılan keşif sırasındaki mahkeme gözleminde evin eşyalı olduğunun tespit edildiği, yatırım amacıyla alınan lüks villanın sekiz yıl boyunca kiraya verilmemesi ticaretle uğraşan davalı 3. kişi açısından hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilmeyeceği gözetildiğinden, davalı 3. kişinin borçluların durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü ile dava konusu tasarrufun davacıların alacak ve fer'ileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 280/1 madde gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁹⁹*

√ *«İİK.nun 280.maddesine göre, malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceğini- Davalıların aynı iş kolunda faaliyet göstermeleri nedeniyle, davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlunun mali durumu ile alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığının irdelenerek, ondan sonra toplanan tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁰*

√ *«Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»¹⁰¹*

⁹⁶ Bknz: 17. HD. 12.04.2016 T. 9909/4624 (www.e-uyar.com)

⁹⁷ Bknz: 17. HD. 10.11.2015 T. 5118/11878 (www.e-uyar.com)

⁹⁸ Bknz: 17. HD. 29.09.2015 T. 978/9814 (www.e-uyar.com)

⁹⁹ Bknz: 17. HD. 25.06.2015 T. 18016/7756 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰ Bknz: 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397 (www.e-uyar.com)

¹⁰¹ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6358/8986 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsatının alım satıma konu olduğu ve ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun saptanmasına, aynı sektörde faaliyet göstermeleri ve tüm dosya içeriğinden de 4. kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşılmasına göre hastane işletme ruhsatının devrine yönelik tasarrufun iptali gerekeceğini»¹⁰²

√ «Tasarrufa konu edilen hastane işletme ruhsat devrinin bir karşılık alınarak devir sözleşmesine ve alım satıma konu olduğu, ruhsatların üzerine haciz konulabildiğinden maddi bir değerinin olduğunun kabulü ile borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösteren 4. Kişi konumundaki davalı şirketin borçlu davalının mali durumu ile ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun anlaşıldığını»¹⁰³

√ «Davalı üçüncü kişi şirketin davalı borçlu şirketten olan alacağına mahsuben taşınmazları satın alması ve her iki davalının da aynı sektördeki bir markanın satıcısı ve yetkili servisi olması (yani, üçüncü kişinin, borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olması -İİK. mad. 280/I-, tasarrufa konu taşınmazın satış bedeli ile gerçek değeri arasında fahiş fark bulunması karşısında yapılan tasarrufun iptali karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁴

√ «Davalıların ortağı oldukları şirket ile davalı borçlu şirket aynı işkolunda faaliyet gösterip fabrikaları da aynı sanayi bölgesinde bulunduğundan, taşınmazların, borçlu şirketten davalı üçüncü kişiye satışı, üçüncü kişiden de dördüncü kişilere satışı arasında ise sadece bir haftalık süre olduğundan, taşınmazların, tapu kaydında da muvazaaya dayalı olduğu anlaşıl-
lan, taşınmazların gerçek değerinin çok üzerinde miktartlı ipotekler bulunduğundan ve tanık ifadesine göre taşınmazların doğrudan borçlu şirketten alınmadığı, arada bir kişinin olduğu hususu dördüncü kişilerce ifade edilmiş olduğundan, davalı dördüncü kişilerin de borçlunun, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğu kabul edilerek, bu davalılar açısından da davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁵

√ «Borçlunun ortağı olduğu şirket ile 3. kişinin şirketi aynı işkolunda faaliyet göstermediği gibi adresleri itibariyle de birbirine komşu olmadıkları ve taşınmazın şirketten değil ortağın-
dan vekil kullanılmak suretiyle satın alınmış olmasından dolayı davalı 3.kişinin borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilmesini zorlaştıracağını»¹⁰⁶

√ «Borçlu tarafından, bir mahalli gazetede «isim hakkı»nı, aynı şehirdeki başka bir şirkete devretmesinin, İİK. 280/III'de düzenlenen «ticari işletmenin devri» niteliğinde olduğu -Benzin istasyonunun devrinin borçlu ile davalı üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermeleri nede-
niyle, davalı üçüncü kişinin, «borçlunun vergi borcu bulunduğunu ve mal kaçırma kasdını»

¹⁰² Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 13391/8983 (www.e-uyar.com)

¹⁰³ Bknz: 17. HD. 05.06.2014 T. 6682/8988 - Aynı doğrultuda; 17. HD. 05.06.2014 T. 6683/8989; 05.06.2014 T. 6684/8990; 05.06.2014 T. 6685/8991; 05.06.2014 T. 6686/8992; 05.06.2014 T. 6358/8986; 05.06.2014 T. 6681/8987 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁴ Bknz: 17. HD. 16.04.2013 T. 5986/5535 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁵ Bknz: 17. HD. 02.05.2012 T. 3773/5423 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁶ Bknz: 17. HD. 03.12.2012 T. 12662/13378 (www.e-uyar.com)

bilebilecek kişilerden olduğu 6183 s. K. 'dan kaynaklanan tasarrufun iptali davalarında da, İİK. 280/III hükmünün kıyasen uygulanması gerekeceğini»¹⁰⁷

belirtmiştir.

VIII- Tasarrufun iptali davalarında, *borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin “dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı” ya da “borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mâli) gücü bulunup bulunmadığı” mahkemece araştırılabilir mi? Yüksek mahkeme, -kanımızca da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde «olumlu» cevap vermiştir.*

Gerçekten **yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ *“Dava konusu taşınmazın davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davalı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini”¹⁰⁸*

√ *“Mahkemece davalı üçüncü kişinin borçlunun aciz halinde olduğunu bilmesi gerektiğinden, İİK. mad. 280/1 koşulları da gerçekleştiği belirtilmişse de; 280/1 maddesindeki koşulların nasıl gerçekleştiği ve davalı üçüncü kişinin şirketin aciz halinde olduğunu neden bilmesi gerektiği hususları açıklanmamış ayrıca davalı üçüncü kişi tarafından taşınmazın satın alınması için ödenen bedeller de dikkate alınmamış olduğundan, davalı borçlu Şirket'in ticari defterleri üzerinde de inceleme yapılarak; şirket tarafından taşınmazların satın alınması için ödenen miktarın toplam ne kadar olduğu, taşınmaz sonuç olarak davalı üçüncü kişi adına tescil edildiğinden şirket tarafından ödenen miktarların akıbetinin ne olduğu, davalı üçüncü kişi adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazların gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı, davalı üçüncü kişi ile davalı borçlu şirket arasında tanışıklık, arkadaşlık, ticari ilişki, iş ortaklığı gibi hususların bulunup bulunmadığı mahkemece araştırılıp değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini”¹⁰⁹*

√ *“Somut olayda davacı tarafından, borçlunun alacaklılardan mal kaçırmak için bedelini ödeyerek satın aldığı taşınmazı ekonomik gücü olmayan kardeşi adına tapuda tescil ettirdiğini ileri sürdüğünden, mahkemece, gayrimenkullerin kardeş adına tescili tarihinde davalı kardeşin bu taşınmazların gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı, yani nam-ı müstear hususunun değerlendirilerek, sonuca göre karar vermesi gerektiğini”¹¹⁰*

¹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 17.09.2009 T. 6102/5519 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁹ Bknz: 17. HD. 13.05.2019 T. 9206/5982 (www.e-uyar.com)

¹¹⁰ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789 (www.e-uyar.com)

√ “Davalı vekilinin cevap dilekçesi ile davalılar arasındaki muvazaalı işlemin kabul edildiği, davalının eşinin borçlunun kefil olduğu, borcun ödenmeyince üzerindeki taşınmazları önce davalıya daha sonra da diğer davalının teklifleri ile davalı 3. kişiye devredildiğinin ikrar edildiği, ayrıca davalının bu taşınmazı alım gücü olmadığı gibi borçlunun mali durumu hakkında bilgi sahibi olduğundan İİK'nun 280.maddeye göre tasarrufun iptali gerektiğini”¹¹¹

√ «Mal tasfiyesi ve katkı payı alacağı için dava açıldığı ve yargılamanın devam ettiği anlaşıldığından ve bu davanın sonucunda davacı lehine tazminata hükmedilmesi halinde muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davası görülebileceğinden; sonuçlanması beklenmeden sonra hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹¹²

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini- Muvazaalı olduğu ileri sürülen işlemin borcun doğumundan önce olduğu kısaca dava ön koşulu bulunmadığından red olduğuna göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 7/2 maddesine göre maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini»¹¹³

√ «Dava konusu taşınmazla ilgili işlemlerinin borcun doğumundan önce yapıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın reddinin yerinde olduğunu- Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini- Muvazaalı olduğu ileri sürülen işlemin borcun doğumundan önce olduğu kısaca dava ön koşulu bulunmadığından red olduğuna göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 7/2 maddesine göre maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini»¹¹⁴

√ «Davalının kardeşine yapılan tasarrufun bağışlama hükmünde olduğu ve alacaklılardan mal kaçırma nedeniyle yapıldığından iptale tabi olduğu yönündeki karar isabetli ise de, diğer davalılarla ilgili taşınmazı üçüncü kişiden satın alan kişinin borçlu ya da kardeşi ile arasında kirvelikten dolayı tanıdıklık olup olmadığı üzerinde durulmaması, son malike satış yapıldıktan sonra dahi taşınmazda uzun süredir borçlunun oturmaya devam ettiği hususunun gözetilmesi ve son malikin taşınmazı alabilecek ekonomik güce sahip olmadığı yönündeki tanık beyanları ile birlikte değerlendirme yapılarak tasarrufların iptale tabi olup olmadıkları üzerinde durulmadan eksik inceleme ile karar verilemeyeceğini»¹¹⁵

√ «Davalı borçlunun, dava konusu araçları parasını kendi vererek diğer oğlu adına satın almasına ilişkin tasarrufların, namı müstear şeklinde muvazaalı yapıldığı gerekçesi ile iptal edilebileceğini, borçlunun oğlunun tasarrufların yapıldığı sırada gerek sigortalılık başlangıcı gerekse işe başlama tarihi nazara alındığında, iptale tabi tasarrufların bedelini ödeyebilecek

¹¹¹ Bknz: 17. HD. 23.12.2016 T. 18886/11527 (www.e-uyar.com)

¹¹² Bknz: 17. HD. 21.06.2016 T. 24077/7603 (www.e-uyar.com)

¹¹³ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257 (www.e-uyar.com)

¹¹⁴ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256 (www.e-uyar.com)

¹¹⁵ Bknz: 17. HD. 09.06.2014 T. 4544/9210 (www.e-uyar.com)

ekonomik güce sahip olduğunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, borçlunun mamelekinden çıkan para ile üçüncü kişinin malvarlığına giren artışların da tasarrufun iptaline konu olabileceğini, tanık beyanlarının tek başına iyiniyet ve ekonomik durumun ispatında yeterli olmadığını»¹¹⁶

√ *«Davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazı babasından kalan mirastan elde ettiği para ile satın aldığını savunarak mirasçılar arasında yapılan miras devir senedi başlıklı bir belge ibraz etmişse de, mahkemece davalı tarafından sunulan miras devir senedinde yazılı taşınmazların tapu kayıtlarının getirtilerek taşınmazların kime ait oldukları, kimden kime kaldıkları, satılıp satılmadıkları, davalıya bu taşınmazlardan dolayı kalan para olup olmadığı, ayrıca miras kalmış ise hangi tarihte kaldığının saptanması, yine davalının tasarruf tarihindeki ekonomik durumunun ayrıntılı olarak araştırılması ondan sonra toplanan ve toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilerek hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini, bu araştırmalar yapılmadan ‘muvazaanın kanıtlanamaması’ nedeniyle davanın reddine karar verilmesinin hatalı olacağını»¹¹⁷*

√ *«İptal davalarında, borçlu ile işlemde bulunan davalı -üçüncü kişilerin, ‘dava konusu taşınırları/taşınmazları satın alabilecek mali güce sahip olup olmadıkları’nın mahkemece araştırılması gerekeceğini»¹¹⁸*

belirtmiştir...

IX- Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişi, borçludan satın aldığı taşınırları/taşınmazı elinden çıkarırsa -yani; dördüncü bir kişiye devrederse- mahkemece davacıya (vekiline) «İİK. mad. 282 ve 283/II uyarınca ‘seçimlik hakkı’nı hatırlatarak ‘açtığı davayı (kötüniyetli) dördüncü kişiye dahil edip etmeyeceğini’ sorması ve ‘davacının (vekilinin) davasına (kötüniyetli) dördüncü kişiyi dahil etmesi halinde, bu kişiye dava dilekçesini tebliğ etmesi’ aksi taktirde -yani; bu kişinin davaya dahil edilmemesi veya kötüniyetli olduğunun kanıtlanamaması halinde- ‘davanın bedele dönüştüğü’ kabul edilerek, ‘dava konusu tasarrufa konu taşınır ya da taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değeri belirlenerek’ -davacının takip konusu alacak ve fer’ileri ile (faiz ve takip masrafları ile) sınırlı olarak- davalı **üçüncü kişi tazminata** mahkum edilir (İİK. mad. 283/II).

Bu halde alacaklı, iptal davası sonucunda aldığı ilamı, -kesinleşmeden-¹¹⁹ doğrudan doğruya davalı-üçüncü kişiye karşı icraya koyabilir.¹²⁰

Eğer üçüncü kişi, dava konusu malı, *dava sırasında elden çıkarmışsa*, davacı-alacaklı, bu durumda İİK. mad. 283/II hükmünün uygulanmasını isteyebilir.

¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 09.09.2013 T. 7129/11624 (www.e-uyar.com)

¹¹⁷ Bknz: 17. HD. 29.11.2012 T. 12777/13299 (www.e-uyar.com)

¹¹⁸ Bknz: 15. HD. 23.01.2007 T. 6400/235; 17. HD. 28.01.2008 T. 5538/339; 15. HD. 08.04.1993 T. 1572/1646; 17. HD. 14.04.2008 T. 1112/1914; 17.04.2008 T. 362/2022; 04.11.2008 T. 2340/5093; 23.10.2008 T. 1876/4835; 07.04.2011 T. 9155/3212; 22.11.2010 T. 10925/9928; 26.10.2010 T. 5342/8805; 01.07.2010 T. 2225/6230 (www.e-uyar.com)

¹¹⁹ Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236; 26.06.2012 T. 6078/6234; 08.05.2012 T. 3729/3956; 12. HD. 25.12.2008 T. 8746/23250; 24.04.2007 T. 5791/5973 (www.e-uyar.com)

¹²⁰ KURU, B. age., s: 3576 - KURU, B. El Kitabı, s: 1436 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 245 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 2013, s: 1840 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2017, 2. Baskı, s: 530 - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. a.g.e., s: 243 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4582 - YILMAZ, E. age., s: 1252

İptal davasının 'bedele dönüşmesi' için, üçüncü kişinin dava konusu taşınırı/taşınmazı devrettiği kişinin (dördüncü kişinin) 'iyi niyetli olması' gerektiği, gerek **doktrin**¹²¹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarının**¹²² hemfikir olduğu bir husustur.¹²³

Ayrıca –yüksek mahkemenin yerleşmiş içtihatları uyarınca- “iptal davasına konu olan malın 3. kişinin elinden çıkmış olması ve mahkemece bu malın 3. kişinin elinden çıktığı tarihteki değerini tazminat olarak hükmedilmesi halinde” mahkemece ayrıca kararda faize hükmedilmez. Çünkü davacı-alacaklıya 'alacağını ve fer'ilerini kapsayacak biçimde' -bu miktarla sınırlı olarak- ödeme yapılacağından mahkemece ayrıca verilecek tazminat kararında, bu tazminata faiz yürütülmesi isabetli olmaz...

Nitekim **yüksek mahkeme** bu konudaki kararlarında;

√ “Tasarrufun iptali davasına konu olan malın üçüncü kişinin elinden çıkmış olması ve malı elinde bulunduran kimse için -kötüniyetli olduğu kanıtlanamadığından- iptal isteminde bulunulmaması ya da bu istemin reddedilmesi halinde, üçüncü kişi hakkında malın elinden çıktığı tarihteki değerine hükmedileceğini yani bu durumda 'iptal davası'nın 'eda davası'na dönüşmüş olacağını, bu aşamada mahkemece ayrıca hükmedilen miktara -icra takibinde asıl alacağa faiz yürütülmekte olduğundan- dava tarihinden itibaren faize hükmedilemeyeceğini»^{124 125};

√ «İptali istenen tasarrufların borçtan sonra yapılmış olduğu, kat'i aciz belgesinin sunulmuş olduğu, davalının borçlunun kayınbiraderi olması nedeniyle onun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu, dolayısıyla dava konusu tasarrufların İİK'nun 280/1 maddesi gereğince iptale tabi olduğunu, borçlu hakkındaki icra takibi devam ettiği için nakten tazminata dönüşen dava konusu taşınmaz yönünden hükmedilen tazminata satış tarihinden itibaren faiz uygulanmamasında bir isabetsizlik bulunmadığını- Dava konusu taşınmazların satışına ilişkin davalılar arasındaki tasarruflar İİK'nun 280/1 maddesi gereğince iptale tabi olduğundan anılan taşınmazlar yönünden de davanın kabulüne, davacının kat'i aciz

¹²¹ KURU, B. El Kitabı, s: 1424 vd. - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age., s: 445 vd. - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 514 - YILMAZ, E. age. s: 1251 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 2016, s: 4819

¹²² Bknz: 17. HD. 13.03.2017 T. 1658/2646; 28.02.2017 T. 19825/2123; 06.12.2016 T. 20381/11217; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 7077/9343; 05.11.2007 T. 3606/3386; 24.01.2017 T. 22158/493; 29.03.2016 T. 4074/3949; 13.10.2015 T. 12192/10580; 15.06.2015 T. 4112/8628; 09.06.2015 T. 4523/8439; 30.03.2015 T. 16194/5058; 01.04.2013 T. 15317/4587; 14.03.2013 T. 5932/3305; 18.09.2012 T. 9199/9510; 17.05.2012 T. 5229/6274; 16.05.2012 T. 5131/6235; 18.04.2012 T. 1901/4843; 28.03.2012 T. 1926/3773; 25.04.2011 T. 8141/3884; 15.03.2011 T. 12143/2284; 09.12.2010 T. 3033/10818; 17.06.2010 T. 4844/5635; 27.05.2010 T. 3700/4799; 18.03.2010 T. 429/2408; 15.09.2009 T. 4441/5400; 17.11.2009 T. 7699/7593; 17.11.2009 T. 7699/7593; 15.09.2009 T. 4441/5400; 02.06.2009 T. 829/3821; 19.11.2008 T. 4326/5325; 27.10.2008 T. 2351/4913; 08.07.2008 T. 806/3815; 10.06.2008 T. 736/3139; 14.05.2007 T. 7688/3231; 16.12.2004 T. 4579/6562; 30.11.1995 T. 6640/7084 (www.e-uyar.com)

¹²³ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4582 vd.

¹²⁴ Bknz: 12. HD. 29.09.2011 T. 1875/16987; 17. HD. 19.11.2008 T. 3378/4160; 03.03.2008 T. 5058/995; 26.02.2008 T. 5199/845; 14.01.2008 T. 4742/39; 08.10.2007 T. 4394/3010; 17.07.2007 T. 3040/2535; 17.07.2007 T. 3422/2522; 17.07.2007 T. 3022/2528; 14.03.2007 T. 7735/1590 vb. (www.e-uyar.com)

¹²⁵ Karş: 12. HD. 13.01.2016 T. 23482/639; 27.06.2014 T. 16270/18855; 15. HD. 08.03.2000 T. 210/1123 (www.e-uyar.com)

belgesindeki alacak miktarıyla sınırlı olarak anılan taşınmazlara ilişkin tasarrufların iptaline karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁶

√ «*Davanın bedele dönüşmesi halinde bedel üzerinden faiz yürütülmesinin ve bu bedelden borçlunun sorumlu tutulması şeklinde hüküm kurulmasının tasarrufun iptali davalarının amacına uygun olmadığını»¹²⁷*

√ «*Tasarrufun iptali davalarında, davanın bedele dönüşmesi ve sonuçta bedele hükmedilmesi halinde bedel üzerinden faiz yürütülmesinin mümkün olmadığını»¹²⁸*

√ «*Davalı borçlu hakkındaki icra takibi devam ettiğinden, takip konusu alacak dışında ayrıca İİK. mad. 283/2 gereğince nakten tazminatla sorumlu tutulması ve ayrıca tazminata faiz uygulanmasının hatalı olduğunu- Davalı borçlu yönünden davanın kabulüne davalı borçlu ile 3. kişi arasındaki dava konusu taşınmaz hissесinin satışına ilişkin tasarruf ile davalı 3. kişi ile dahili davalı 4. kişi arasındaki tasarrufun iptaline, dava bedele dönüştüğünden taleple bağlı kalınarak tazminatın davalılar 3. kişi ve 4. kişiden tahsiline karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹*

√ «*Davanın bedele dönüşmesi halinde davacı alacağı ve ferilerinin miktarı ile bağlı kalınarak tasarruf konusu malın üçüncü kişi tarafından elden çıkarıldığı tarihteki gerçek değeri göz önünde bulundurularak bedele hükmolunması gerekeceğini- Asıl alacak ve ferilerinden oluşan miktara, ikinci kez faiz yürütülecek şekilde üçüncü kişi tarafından taşınmazın elden çıkarıldığı gerçek değeri olan miktara da devir tarihinden itibaren faiz yürütülerek karar verilmesinin isabetsiz olduğunu»¹³⁰*

√ «*Bedele dönüşen tasarrufun iptali ilamında hükmedilen alacağın kesinleşmeden takibe konabileceğini, borçlunun faize ilişkin itirazları incelenip oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹³¹*

√ «*İİK. 283/2. madde gereğince 3. kişinin tazminat sorumluluğu dava konusu malı elden çıkardığı tarihteki malın değeri kadar olduğu ve borçlu hakkındaki takip devam ettiğinden hükmedilen tazminata ayrıca faiz uygulanmayacağını»¹³²*

belirtmiştir...

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

A- Yukarıda¹³³ belirttiğimiz gibi; **yüksek mahkeme** “borçlunun iptale tabi tasarruflarının üç grup altında ve İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde düzenlenmiş olduğunu, ancak, bu maddelerde iptal edilebilecek bütün tasarrufların sınırlı olarak sayılmamış olduğunu,

¹²⁶ Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 19066/11014 (www.e-uyar.com)

¹²⁷ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 15910/6936 (www.e-uyar.com)

¹²⁸ Bknz: 17. HD. 02.02.2016 T. 12128/1169 (www.e-uyar.com)

¹²⁹ Bknz: 17. HD. 26.10.2015 T. 3468/11290 (www.e-uyar.com)

¹³⁰ Bknz: 17. HD. 26.01.2015 T. 13119/894 (www.e-uyar.com)

¹³¹ Bknz: 8. HD. 26.06.2012 T. 6080/6236 (www.e-uyar.com)

¹³² Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7316/4182 (www.e-uyar.com)

¹³³ Bknz: Yuk. dipn. 5

kanunun iptale tabi bazı tasarruflar için genel bir tanımlama yaparak, hangi tasarrufların iptale tabi olduğu hususunun tayinini hakimine bırakmış (İİK. md. 281) olduğunu, bu yasal nedenle de, davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini” pek çok kararında ifade etmiş olduğundan; yerel mahkeme “dosya içeriğinden saptadığı ancak ‘dava dilekçesi’nde davacı vekili tarafından açıkça öngörülmemiş bulunan ‘iptal sebepleri’ne dayanarak da dava konusu ‘İstanbul ili, Tuzla ilçesi, ... mahallesi, ... pafta, ... parselde kayıtlı (7) no’lu bağımsız bölümün (villanın) davalı (borçlu) (A) YAPI İNŞ. ve LTD. ŞTİ. tarafından diğer davalı O... K...’a 29.09.2015 tarihinde yapılan satış işleminin (tasarrufunun) –davacı alacaklı bakımından- iptaline karar verilebilir...

B- Yine yukarıda¹³⁴ vurguladığımız gibi bu davalarda ‘davacı alacaklının dosya kesin/geçici aciz belgesi ibraz etmesi’ “*özel bir dava şartı*’ olduğundan, davacı-alacaklının, borçlu (A) YAPI İNŞ. ve LTD. ŞTİ. hakkında yapmış olduğu icra takibinin kesinleşmesi üzerine alacaklının talebi çerçevesinde icra dairesince gönderilen haciz yazılarına Tapu Müdürlüğü’nce, Trafik Müdürlüğü’nce ve muhtelif bankalarca verilen cevaplardan olumlu bir sonuç elde edilememiş –yani borçlu şirketin dosya borcunu karşılar miktarda mevduat, taşınır ve taşınmazına ulaşamamış- olduğundan, ‘icra dosyası, bu haliyle borçlunun aciz halinde bulunduğunu’ gösterdiğinden ve dosya içeriği bu nedenle ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olduğundan¹³⁵, mahkemece ‘dava önşartı’ nın gerçekleştiğinin kabul edilerek, davanın esasına girilmesi gerekecektir.

C- Yukarıda¹³⁶ belirttiğimiz gibi; davalı-3. kişinin “*borçlunun mali durumunu, alacaklılarına zarar verme kasdıyla hareket ettiğini*” bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğ u hallerde ‘3. kişiye yapılmış olan tasarrufun iptaline’ karar verilir. (İİK.m. 280/I)

Somut olayda, davalı - üçüncü kişi O... K...;

a) Davalı – borçlu (A) YAPI İNŞ. ve LTD. ŞTİ.’nin eski ortağının oğlu olduğundan, bu yakınlık nedeniyle, borçlu şirketin ‘*mali durumunu alacaklılarından mallarını kaçırmak amacıyla hareket ettiğini*’ bilebilecek durumda olduğundan (‘*borçlunun mali durumunu bilmemesi hayatın olağan akışına aykırı olacağı’ndan*¹³⁷) **İİK.m. 280/I uyarınca** kendisine yapılan taşınmaz (villa) satışının iptaline karar verilmesi gerekecektir.

b) Davalı – üçüncü kişi O... K... –aşağıda belirteceğimiz üzere- davalı – borçlu gibi ‘*inşaat sektöründe*’ çalıştığından, bu nedenle de ‘*borçlu şirketin mali durumunu bilebilecek durumda bulunduğu*’ndan, yine **İİK.280/I uyarınca**, dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekecektir.

¹³⁴ Bknz: Yuk. dipn. 7-19

¹³⁵ Bknz: Yuk. dipn. 17-19 civarı

¹³⁶ Bknz: Yuk. dipn. 107-117

¹³⁷ Bknz: Yuk. dipn. 84-90

D- Yukarıda¹³⁸ ifade ettiğimiz gibi; borçlunun tasarrufla bulunduğu (mal, hak ve alacaklarını devrettiği) ‘*üçüncü kişi*’nin, ‘*borçlu*’ ile aynı sektörde (iş kolunda) çalışıyor olmaları halinde –yerleşmiş Yargıtay içtihatları uyarınca- davalı – üçüncü kişi “*borçlunun mali durumu*”nu, “*mal kaçırma kasdıyla hareket ettiğini*” bilebilecek durumda kabul edilmekte ve kendisine yapılan tasarrufla bu nedenle de iptaline karar verilmektedir.

Somut olayda ‘*borçlu*’ (A) YAPI İNŞ. ve LTD. ŞTİ. bir **inşaat şirketi** olduğu gibi, diğer davalı ‘*üçüncü kişi*’ O... K... da birer inşaat şirketi olan; **a)** (B) İNŞAAT SAN. ve DIŞ TİC. LTD. ŞTİ. ile **b)** (C) İNŞAAT SAN. ve DIŞ TİC. LTD. ŞTİ.’nin ortağıdır. (Hatta ilk şirketin aynı zamanda kurucusudur.)

Bu nedenle **hem** davalı borçlu ve **hem** de davalı üçüncü kişi **aynı sektörde** çalışmakta olduklarından, davalı O... K...’a yapılan satış tasarruflunun bu nedenle de iptaline karar verilmesi gerekecektir.

E- Yukarıda¹³⁹ açıkladığımız gibi; tasarrufla iptali davalarında, dava konusu taşınmazın/taşınırın davalı borçludan satın alan davalı üçüncü kişinin ‘*o mali satın alabilecek mali güce sahip olup olmadığı*’nın mahkemece araştırılması gerektiğinden, tapuda satış bedeli 1.200.000,00 TL. olarak gösterilmiş olduğundan, dava konusu villayı satın alma tarihi olan 29.09.2015 tarihinde davalı O... K...’ın o tarihte -mahkemece yapılacak keşif sonucunda, o tarihteki *gerçek değeri* ile- satın alabilecek mali gücünün bulunup bulunmadığının – Vergi Dairesi’ne müzekkere gönderilerek ve Kolluk Kuvvetleri vasıtasıyla- araştırılması gerekecektir...

F- Yine yukarıda¹⁴⁰ belirttiğimiz gibi; “*dava konusu taşınmazın (villanın) tapuda ‘satış bedeli’ olarak gösterilen 1.200.000,00 TL. ile satış tarihi olan 29.09.2015 tarihindeki rayiç bedeli arasında ‘bir misli veya daha fazla’ fark bulunması*” İİK.m. 278/III-2 uyarınca ‘iptal sebebi’ olduğundan, mahkemece yerinde ‘keşif’ yapılarak ‘emlakçı bir bilirkişi’den bu hususları belirtecek bir rapor alınması gerekecektir.

G- Yukarıda¹⁴¹ açıkladığımız gibi tasarrufla iptali davalarında, davalı – üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazın/taşınırını –iyiniyetli bir dördüncü kişiye- satması halinde, tasarrufla iptali davası *bedel ödenmesi* ve davalı üçüncü kişi “*dava konu şeyi, (iyiniyetli dördüncü kişiye devrettiği tarihteki rayiç değerini, davacı – alacaklıya tazminat olarak ödemeye*” mahkum edilmektedir.

Bu nedenle, somut olayda mahkemece de ‘*davacı, davasında haklı bulunarak, davanın kabulüne karar verilmesi gerektiği*’ sonucuna ulaşılması halinde “**hükmedilecek tazminata ayrıca faiz yürütülmeden (faize hükmedilmeden)**¹⁴²” ‘*dava konusu taşınmazın devir tarihindeki rayiç bedelinin davalı – üçüncü kişi O... K...’tan tahsiline*’ karar verilmesi gerekecektir...

¹³⁸ Bknz: Yuk. dipn. 91-106

¹³⁹ Bknz: Yuk. dipn. 107-117

¹⁴⁰ Bknz: Yuk. dipn. 43-59

¹⁴¹ Bknz: Yuk. dipn. 119-131

¹⁴² Bknz: 17. HD. 29.11.2016 T. 19066/11014; 07.06.2016 T. 15910/6936; 02.02.2016 T. 12128/1169; 26.01.2015 T. 13119/894; 26.03.2013 T. 7316/4182 (www.e-uyar.com)